

Viksjo gård (35)

Beskrivning

Namnet Viksjö, skrivet Vikhusum, finns omnämnt på en av runstenarna vid Jakobsbergs folkhögskola, som dateras till 1000-talet. Att gården är av förhistoriskt ursprung visas också av de gravfält som funnits i gårdens närhet.

Rester av ett gravfält finns fortfarande kvar, men de övriga undersöktes och togs bort i samband med exploateringen av marken på 1960- och 70-talen.

På 1500-talet var Viksjö en by med två gårdar. På 1640-talet bebyggdes gården till säteri. Den stora omvandlingen av egendom påbörjades under 1960-talet. Gården och dess mark köptes 1963 av Småhusstaden, ett bolag som bildats av Svenska Industribyggen AB (Siab), Skånska Cement AB och John Mattson Byggnads AB. Avsikten var att exploatera Viksjö, som ursprungligen var tänkt att bli enbart en småhusstad. Den tidigare ägaren, Viksjö AB, behöll dock huvudbyggnaden och flyglarna,

men sålde senare byggnaderna till en privatperson för bostadsändamål. Därefter har gårdsbyggnaderna fungerat som behandlingshem.

Den nuvarande bebyggelsen är förmodligen från 1700-talets början, men har byggts om senare. Huvudbyggnaden är vitputsad, medan flyglarna är klädda med vitmålad locklistpanel. Samtliga har sadeltak, som är täckta med rött lertegel.

Av den äldre bebyggelsen finns också en rättarbostad och den gamla trädgårdsmästarbostaden kvar. Den senare är dock kraftigt ombyggd.

Samtliga byggnader är privatägda.

Motiv för bevarande

”Järfälla kulturhistoriska miljöer” s 133:

”Viksjo är, genom en runinskrift, det äldsta kända namnet i kommunen. Manbyggnadens byggnader är den enda kvarvarande delen av en av Järfällas större gårdar. Samhället i Viksjö har fått sitt namn av gården och är anlagt på dennes mark. De kvarvarande byggnaderna är därför en viktig del av den moderna bebyggelsens historia”.

Gällande bestämmelser och rekommendationer

Viksjo gård med flyglar och huvudbyggnad omfattas av detaljplan D 940215.

Bestämmelserna Qq omfattar huvudbyggnaden, flyglarna och tomten och innebär bl a att byggnaderna inte får rivas eller att karaktären inte får förvanskas. Bygglov krävs också för exteriöra underhållsåtgärder. Rättarbostaden har q i detaljplan.

Fornlämningarna omfattas av kulturmiljölagens bestämmelser.

Förslag till åtgärder

Skyddsbestämmelserna i detaljplanen samt kulturmiljölagen ger ett tillräckligt skydd.

Viksjo gård

Viksjo kyrka (36)

Miljön har utgått, eftersom den gamla kyrkan i Viksjö revs 2013. Den nya kyrkan i Viksjö stod klar 2005 och ligger i Viksjö centrum. Den gamla kyrkan avkristnades när den nya togs i bruk. Därefter användes byggnaden som förskola under en period.

Texten nedan har inte uppdaterats.

Beskrivning

I samband med en renovering av Järfälla kyrka 1968 togs Viksjö kyrka i bruk som provisorisk kyrkolokal. Den stod då på plats vid kyrkan i Barkarby. Genom sin konstruktion är den möjlig att montera ned och den flyttades därefter till Viksjö, där den invigdes som permanent kyrka 1971.

Kyrkan, som är ritad av arkitekt Rolf Berg, har en kvadratisk grundplan och ett toppigt tak. Låga byggnader för församlingsändamål har senare tillfogats kyrkobyggnaden. Till kyrkan hör också en fristående klockstapel.

Motiv för bevarande

”Järfälla kulturhistoriska miljöer” s 135:

”Viksjo kyrka är en intressant och spännande kyrkotyp”.

Gällande bestämmelser och rekommendationer

För Viksjö kyrka gäller stadsplan S740508. I juni 2001 fattade kyrkofullmäktige beslutet att bygga en ny kyrka i Viksjö centrum. Vad som kommer att hända med den nuvarande kyrkobyggnaden är inte klart.

Förslag till åtgärder

Inga, se ovan.

Viksjo kyrka. Foto: Olle Malmberg

Axvägen (37)

Beskrivning

Punkthusen vid Ax- och Stråvägarna började byggas 1967. De är sex våningar höga med platta tak och har spritputsade fasader avfärgade i brunt.

Nedanför punkthusen ligger ett område med trevåningshus i längor. De har också platta tak, medan fasaderna utgörs av prefabricerade betongelement som fogats samman på plats. Trevåningshus av samma typ finns i Viksjö. Byggnadstypen är vanlig på många håll i Sverige, i områden som byggdes inom det s k miljonprogrammet.

Mellan huskropparna finns anlagda gårdar med uppvuxna planteringar, men även en del av den ursprungliga vegetationen finns kvar. Området är tätt bebyggt, men känns ändå luftigt genom att gröna partier sparats vid exploateringen.

Inom avgränsningen låg också den numera rivna Vamskolan. På skolans gamla plats har HSB byggt äldrebo-städer.

Motiv för bevarande

När det gäller Viksjö så finns i ”Järfälla kulturhistoriska miljöer” åtta utvalda områden, varav sex är från den moderna utbyggnaden. I sin inledande text (s 132) skriver läns museet att dessa sex avgränsade och beskrivna områdena är utvalda i första hand för att de ger en bra bild av samhällets karaktär och historia och inte för att de har ett större kulturhistoriskt värde än övriga områden.

Den gemensamma motiveringen för områdena lyder:

”Viksjö är ett intressant exempel på en ovanligt omfattande samhällsutbyggnad från 1960- och 1970-talen.

Stadsplanen och den stora mängden av olika typer av framför allt småhus speglar väl denna tids byggande och planerande”.

Gällande bestämmelser och rekommendationer

För området gäller stadsplan S670713, inga ytterligare byggrätter, med undantag för mindre förråd, finns. På platsen för Vamskolan gäller detaljplan D920715 som medger äldreboenden.

Förslag till åtgärder

Inga förslag till restriktioner, då några större förändringar knappast är aktuella.

Punkthus vid Axvägen

Lamellhus vid Axvägen

Slåttervägen (38)

Beskrivning

Området kring Slåtter-, Timotej-, Vicker- och Klörevägarna var ett av de första som byggdes i Viksjö. Byggherre var SIAB och husen tillverkades i prefabricerade element som sedan monterades på plats.

Villorna vänder sidofasaderna mot gatan. Sidofasaderna är dock smalare än gavelfasaderna, vilket ger husen ett karakteristiskt utseende. Byggnaderna ligger indragna en bit från

gatulivet, så att små ”förgårdar” skapas mot gatan.

Fasadmaterialet är spontad träpanel medan de branta sadeltaken är täckta av mörkt betongtegel. Färgsättningen är idag varierad.

Trädgårdarna är uppvuxna och planterade med buskar och träd.

Motiv för bevarande

”Järfälla kulturhistoriska miljöer” s 138:

”Viksjö är ett intressant exempel på en ovanligt omfattande samhällsbyggnad från 1960- och 1970-talet. Stadsplanen och den stora mängden av olika typer av framförallt småhus speglar väl denna tids byggande och planerande”. Se även den gemensamma motiveringen för Viksjö under miljö 37.

Gällande bestämmelser och rekommendationer

För Slåttervägen gäller stadsplan S 740508, i princip finns inga återstående byggrätter. Marken åt gatan får inte heller bebyggas.

Förslag till åtgärder

Områdets huvudkaraktär bör bevaras vad avser utformning, färgsättning och materialval. Eventuella tillbyggnader bör ske åt trädgårdssidan.

Slåttervägen

Skulpturvägen (39)

Beskrivning

Villorna vid Skulpturvägen byggdes i slutet av 1970-talet och uppfördes utan statliga lån. De är till viss grad individuellt utformade, men många likartade drag finns. Grundplanen är oregelbunden med utbyggnader och varierade takformer. Fasadmaterialet är genomgående röd träpanel, medan taken täcks av svart shingel. Ett gemensamt drag är också de skorstenar som placerats utmed fasaderna, liksom att dörr- och fönsteromfattningar saknas. Villorna är två våningar höga, med utbyggnader i en våning.

Villorna ligger på naturmark, trädgårdarna är delvis planterade men har också en stor del av den ursprungliga vegetationen i behåll.

Byggnaderna vänder gavlarna, som i vissa fall har låga utbyggnader, mot gatan. Garagen är placerade mot gatan och sammanbyggda två och två.

Motiv för bevarande

”Järfälla kulturhistoriska miljöer” s 138:

”Viksjo är ett intressant exempel på en ovanligt omfattande samhällsbyggnad från 1960- och 1970-talet. Stadsplanen och den stora mängden av olika typer av framförallt småhus speglar väl denna tids byggande och planerande”.

Se även den gemensamma motivering för Viksjo under miljö 37.

Gällande bestämmelser och rekommendationer

Skulpturvägen omfattas av stadsplan S 761028 som bl a anger att maximalt $\frac{1}{4}$ av tomtytan får bebyggas, att byggnaderna får vara högst två våningar och att vind ej får inredas. Marken mot gatan är prickad, d v s den får ej bebyggas. Ytterligare byggrätter kan kvarstå. Inget skydd för de kulturhistoriska värdena finns.

Förslag till åtgärder

Det är av vikt att bibehålla områdets karaktär och om det blir aktuellt med en ny detaljplan bör utökad lovplikt införas. I samband med renoveringar och ombyggnader bör man bibehålla fasadmateriell och färgsättning.

Genom att utbyggnader ingår som en del av det arkitektoniska formspråket är det möjligt att göra mindre tillbyggnader utan att karaktären går förlorad. Förutsättningen är dock att dessa utförs liknande de befintliga och att de harmoniserar med byggnaden.

Villa vid Skulpturvägen

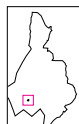
Villa vid Skulpturvägen

Hummergränd (40)

Beskrivning

Området kring Hummergränd, Kräftgränd och Räkgränd byggdes kring 1980. Terrängen är sluttande, vilket utnyttjats vid planeringen och utformningen av husen. Området är relativt tätt bebyggt med två våningar höga hyreshus. Arkitekturen är varierad, med utskjutande byggnadskroppar och en våning höga tillbyggnader.

Fasaderna är klädda med vitt fasadtegel och ljusfärgad träpanel, medan sadeltaken är täckta med betongtegel.

Flerfamiljshus vid Hummergränd

De bilfria gårdarna är planterade med buskar men enstaka träd har också sparats vid exploateringen.

Både områdets utformning och arkitektur är typiska för det sena 1970-talet och det tidiga 1980-talet.

Motiv för bevarande

”Järfälla kulturhistoriska miljöer” s 138:

”Viksjo är ett intressant exempel på en ovanligt omfattande samhällsbyggnad från 1960- och 1970-talet.

Stadsplanen och den stora mängden av olika typer av framförallt småhus speglar väl denna tids byggande och planerande”. Se även den gemensamma motiveringen för Viksjo under miljö 37.

Gällande bestämmelser och rekommendationer

För området gäller stadsplan S 740917. Planen är inte låst, utan medger max 4 000 m² byggnadsyta i högst tre våningar.

Förslag till åtgärder

Det är av viktigt att värna om helhetskaraktären. Det råder inte något större förändringstryck i området, som dessutom är ganska tätt bebyggt. Det är knappast aktuellt med någon tillkommande bebyggelse. Däremot bör man slå vakt om färgsättning och materialval, så att dessa bibehålls i samband med renoveringar.

Ålvägen (41)

Ålvägen

Beskrivning

Miljön omfattar Ålvägens östra sida med Harpun-, Ljuster- och Notgränd.

Enfamiljshusen i området uppfördes i mitten av 1970-talet. Kring gemensamma gårdar ligger så kallade grändhus i en och en och en halv våning, med gavlarna vända in mot gården. På gårdarna ligger mindre bostadshus i en våning.

Grändhusen är klädda med träpanel och har sadeltak som täcks av betongtegel. Envåningshusen är också de klädda med träpanel men har platta tak. Färgsättningen varierar mellan de olika gårdarna.

Trädgårdarna är små och uppvuxna och är planterade med buskar, frukt- och prydnadsträd.

Motiv för bevarande

”Järfälla kulturhistoriska miljöer” s 138:

”Viksjö är ett intressant exempel på en ovanligt omfattande samhälls utbyggnad från 1960- och 1970-talet. Stadsplanen och den stora mängden av olika typer av framförallt småhus speglar väl denna tids byggande och planerande”. Se även den gemensamma motiveringen för Viksjö under miljö 37.

Gällande bestämmelser och rekommendationer

För området gäller stadsplan S 801015. Planen medger inte ytterligare byggrätter.

Förslag till åtgärder

Områdets huvudsakliga karaktär bör bevaras, vilket innebär att man bör slå vakt om byggnadernas utformning, färgsättning och materialval.

Villor vid Ålvägen

Andebodavägen (42)

Beskrivning

Radhusen vid Andebodavägen uppfördes kring 1967 och hör till den tidiga utbyggnadsfasen i Viksjö. Byggnadstypen blev mycket vanlig i Sverige under 1960- och 1970-talen. Enbart i Viksjö finns till exempel likande radhusområden i Högby och på Sånings- och Tröskvägarna.

Från Andebodavägen leder små inartsvägar in till området, som i övrigt är bilfritt. Radhusen är i två plan och har flacka sadeltak. Gavlarna är klädda med vitt fasadtegel, medan övriga fasader har träpanel, som numera är avfärgad i olika kulörer. Taken är tegeltäckta. Åt entrésidan ligger fristående förråd, som bidrar med att skapa avskilda förgårdar. De små trädgårdarna åt baksidan är uppvuxna och i regel planterade med buskar och träd.

Motiv för bevarande

”Järfälla kulturhistoriska miljöer” s 138:

”Viksjö är ett intressant exempel på en ovanligt omfattande samhällsutbyggnad från 1960- och 1970-talet. Stadsplanen och den stora mängden av olika typer av framförallt småhus speglar väl denna tids byggande och planering”. Se även den gemensamma motiveringen för Viksjö under miljö 37.

Gällande bestämmelser och rekommendationer

Andebodavägen omfattas av stadsplan S 670317. Byggrätterna är i stort sett utnyttjade.

Förslag till åtgärder

Områdets huvudsakliga karaktär bör bevaras, vilket innebär att man bör slå vakt om byggnadernas utformning, färgsättning och materialval.

Andebodavägen